

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР «МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ»

вул. Дегтярівська, 38-44, м. Київ, 04119, тел./факс 489-55-99, <http://man.gov.ua>, e-mail: man@man.gov.ua

№ 172/11/31-166 від 13.03.2020
на № _____ від _____

Керівникам обласних, Київського та міських територіальних відділень Малої академії наук України; директорам закладів позашкільної освіти

Про організацію та проведення
III етапу Всеукраїнського конкурсу-
захисту науково-дослідницьких робіт
учнів – членів МАН України

Шановні колеги!

Всеукраїнський конкурс-захист науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України (далі – Конкурс) – це один з елементів популяризації наукової освіти, зорієнтований не на наукові відкриття, а на формування навичок написання академічних текстів у науковому стилі, користування поняттєво-категоріальним апаратом науки, вміння розробляти методологію дослідження й коректно його проводити, формування академічної культури та розуміння того, що позитивні зрушення в суспільстві можливі лише на основі наукових відкриттів і вміння раціонально й відповідально ними розпорядитися.

Реформи вітчизняної освіти останніх років, увага до прав та інтересів учнів як здобувачів освіти, прагненням об'єднати всіх дітей, які беруть участь у Конкурсі, спільними цінностями нового прогресивного українського суспільства диктували необхідність змін у Правилах проведення Конкурсу. Важливо також сформувати в учнів нові компетентності проведення дослідницької роботи, проектної діяльності, академічного письма, ефективної комунікації тощо.

З метою створення рівних умов для участі обдарованих дітей і молоді у III етапі Конкурсу організація та проведення заходу має ґрунтуватися на забезпеченні відкритості та прозорості, максимальній об'єктивності під час визначення переможців. Для цього організатори й учасники конкурсу мають

неухильно дотримуватись Правил проведення III етапу Конкурсу, затверджених наказом МОН від 02.03.2020 № 305 (далі – Правила).

Одним із засадничих принципів сучасної державної політики в галузі освіти (відповідно до ст. 6 Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII) загалом, а проведення Конкурсу зокрема, є **академічна доброчесність**. Ст. 42 Закону України «Про освіту» визначає академічну доброчесність як «сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень». Відповідно до пункту 5 розділу V Правил обов'язковим документом, що подається учасником на III етап Конкурсу є декларація академічної доброчесності – документ, який учасник підписує особисто, чим засвідчує, що дослідницьку роботу ним виконано відповідно до зазначених у цій декларації принципів академічної доброчесності.

Додаткові роз'яснення щодо того, як запобігти академічному плагіату, а також рекомендації щодо його виявлення в академічних роботах – у листі МОН від 15.08.2018 № 1/11-8681; розширений глосарій термінів і понять із академічної доброчесності, а також методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності, які актуальні для всіх рівнів освіти, – в листі МОН від 23.20.2018 №1/9-650. Приклади того, **як оформити цитування джерел** належним чином у тексті роботи, не допустивши плагіату, можна знайти у виданні «Довідник з академічної доброчесності для школярів» за загальною редакцією О. Гужви. Цю книгу можна завантажити на сайті Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project — SAIUP) (режим доступу: <https://saiup.org.ua>).

Відповідно до пункту 2 розділу I Правил науково-дослідницька робота визначається як індивідуальний дослідницький проєкт наукового або науково-прикладного характеру, що має суспільно значимий результат, провадиться із застосуванням наукових методів. Дослідницька робота – лише одна з трьох складових проєкту; постерний захист і участь у науковій конференції – дві інші.

Дослідницька робота – академічний текст, що подається на Конкурс та розкриває актуальність, методологію та результати реалізації проєкту, засвідчує володіння учасником Конкурсу понятійно-категоріальним апаратом із обраної теми, компетентностями академічного письма. Структура дослідницької роботи обов'язково включає в себе: титульний аркуш, анотацію, зміст, вступ, основну частину, висновки, список використаних джерел; за необхідності: перелік умовних позначень, символів, скорочень, термінів та додатки. Усі дослідницькі роботи виконуються державною мовою. До робіт секцій «Англійська мова», «Німецька мова», «Французька мова», «Іспанська мова», «Російська мова» та «Польська мова» додаються анотації мовою секції.

Анотація є цілісним текстом, що розкриває суть дослідницької роботи. Не допускається копіювання будь-якої частини тексту дослідницької роботи (у тому числі вступу чи висновків). Слід уникати таких формулювань: «метою

роботи є...», «основними завданнями визначено...» тощо. Стисла характеристика змісту роботи з визначенням основної мети, актуальності та завдань наукового дослідження випикується через висвітлення основних розділів дослідницької роботи та їх представлення в короткій формі (від 100 до 250 слів). Зміст кожного із розділів розкривається одним-двома реченнями. Сукупність **ключових слів** повинна відповідати основному змісту роботи, відображати тематику дослідження. Кількість ключових слів – від п'яти до десяти.

Мотиваційний лист – новий елемент дослідницького проекту, орієнтований на виховання цінностей, що має на меті спонукати учасника конкурсу замислитися над відповідальністю вченого за результати досліджень. Він спрямований на самоусвідомлення учасником цілей власної діяльності та прояснення ступеня зацікавлення дослідженням, є одним з механізмів мінімізації випадків нав'язування учню теми дослідження, або написання роботи за нього. Мотиваційний лист, відгуки наукових керівників, рецензії фахівців у відповідній галузі, паспорти експонатів (розробок) не є структурними елементами дослідницької роботи, але подаються разом з нею.

Постерний захист – це безпосереднє спілкування учасника із членами журі у формі питань-відповідей, під час якого журі можуть перевірити знання учасника з теми дослідження, у тому числі з дисципліни, самостійність виконання дослідження. Робоча мова – українська (за винятком секцій «Англійська мова», «Німецька мова», «Французька мова», «Іспанська мова», «Російська мова» та «Польська мова» відділення мовознавства, у яких робочою є мова секції). Робоче місце учасника під час постерного захисту забезпечується стендом, столом, стільцем та електричною розеткою. Постер – це вертикально розміщений типографічний плакат формату А0 (841×1189 мм), що оформлюється українською мовою (за винятком секцій відділення мовознавства). На постер виноситься науковий апарат дослідження (мета і завдання проекту, матеріали та методи його виконання, об'єкт, предмет, результати й висновки), саме він є відправним пунктом комунікації.

Наукова конференція передбачає презентацію учасником лише найбільш суттєвих результатів дослідження перед журі й іншими учасниками секції. Дозволить оцінити вміння обирати основне й презентувати його, спрямована на формування розуміння того, як оприлюднюється й поширюється нове наукове знання. Виступ на науковій конференції не дублює постерний захист. Для зручності учасників аудиторії забезпечуються ноутбуком та проектором.

Учасниками III етапу Конкурсу є здобувачі освіти, які у відповідних наукових секціях посіли, як правило, перші місця за підсумками II етапу Конкурсу (пункт 1 розділу II Правил). У випадку, якщо перше місце у секції на II етапі не визначалось чи переможець, який посів перше місце, з об'єктивних причин не може брати участь у III етапі, на конкурс може подаватись проект переможця, який посів друге місце (найвище у секції за рейтингом) у II етапі. Оргкомітету III етапу Конкурсу надається аргументація такого подання, завірена печаткою відповідного органу управління освітою.

Учасник III етапу Конкурсу може брати участь у декількох наукових секціях за умови подання такої ж кількості проектів – різних за змістом відповідно до напрямів секцій (пункт 3 розділу II Правил).

Відповідно до пункту 6 розділу V Правил учень має право подати дослідницький проект, який був представлений у попередні роки, за умови його суттєвого доопрацювання, що передбачає отримання принципово нових результатів, які ґрунтуються на застосуванні інших методик і розрахунків під час проведення дослідження.

Просимо взяти до уваги, що до складу команд не можуть бути включені сторонні особи (батьки, родичі, педагогічні та наукові керівники) з метою недопущення втручання їх у перебіг конкурсу.

Під час роботи журі на постерному захисті та науковій конференції дозволяється присутність лише учасників у відповідній секції, секретаря секції та членів оргкомітету III етапу Конкурсу.

У разі порушення учасником вимог Правил організаційний комітет III етапу Конкурсу має право дискваліфікувати такого учасника (пункт 5 розділу II).

Результати III етапу Конкурсу оголошуються в останній день програми Конкурсу на урочистій церемонії (пункт 10 розділу VII), проміжні результати Конкурсу (заочне оцінювання дослідницьких робіт, постерний захист, наукова конференція) не оприлюднюються до його закінчення.

З повагою

Директор

О. Лісовий